

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-61>

УДК 657:658

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

ACCOUNTING AND TAXATION OF SMALL BUSINESS ENTITIES

Скрипник Світлана Валентинівна

доктор економічних наук, доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3004-6117>

Лавров Руслан Валерійович

доктор економічних наук, професор,
Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9655-4467>

Шепель Інеса Вадимівна

кандидат економічних наук,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6728-5579>

Skrypnyk Svitlana

Kherson State Agrarian and Economic University

Lavrov Ruslan

PHEI "European University"

Shepel Inesa

Kherson State Agrarian and Economic University

Стаття присвячена аналізу сучасного стану обліку та оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Актуальність дослідження зумовлена швидкими змінами економічних умов, в яких особливій ваги набуває оптимізація обліку і оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Ці суб'єкти є двигуном розвитку економіки та створюють значну кількість робочих місць, тому їх ефективне функціонування має важливе значення для загального економічного зростання. Мета статті – вивчення практичного досвіду МСП в управлінні бухгалтерським та податковим обліком. Це дослідження не лише поглибить наше розуміння предмета дослідження, але й надасть критичні висновки, які допоможуть сформулювати більш ефективну політику та стратегію розвитку МСП в Україні. Методи дослідження: для досягнення цієї мети використовуються методи кількісного та якісного аналізу, порівняльного аналізу, моделювання та прогнозування. В результаті аналізу були виявлені ключові тенденції, з якими стикаються малі підприємства у сфері обліку і оподаткування, та розроблені конкретні рекомендації щодо їх подолання. Впродовж останніх двох років спрощена системи оподаткування була змінена відповідно до військових умов, що змінили порядок нарахування єдиного податку, внеску та переходів на різні системи оподаткування. Відповідно, змінилися і правила обліку, що вимагають підготовки документації, розрахунків та звітності. Результати цієї роботи можуть бути використані управліннями малих підприємств, органами державного управління, а також науковцями, які займаються вивченням проблем обліку і оподаткування. Вони також можуть послужити основою для подальшого наукового дослідження в цій сфері.

Ключові слова: облік, оподаткування, єдиний податок, єдиний внесок, малі та середні підприємства.

The article is devoted to the analysis of the current state of accounting and taxation of small business entities. The relevance of the study is due to rapid changes in economic conditions, in which the optimization of accounting and taxation of small business entities is gaining particular importance. These entities are the engine of economic development and create a significant number of jobs, so their effective functioning is important for overall economic growth. The purpose of the article is to study the practical experience of SMEs in managing accounting and tax accounting. This study will not only deepen our understanding of the research subject, but also provide critical conclusions that will help to form a more effective policy and strategy for the development of SMEs in Ukraine. Research

methods: methods of quantitative and qualitative analysis, comparative analysis, modeling and forecasting are used to achieve this goal. As a result of the analysis, key trends faced by small businesses in the field of accounting and taxation were identified, and specific recommendations were developed to overcome them. During the last two years, the simplified taxation system was changed in accordance with the military conditions, which changed the procedure for calculating a single tax, contribution and transitions to different taxation systems. Accordingly, accounting rules have also changed, requiring the preparation of documentation, calculations and reporting. Today, the simplified taxation system provides an opportunity to replace a number of taxes with a single tax, which simplifies accounting and reduces the tax burden, but despite this, small businesses have additional budgetary burdens, which creates opaque conditions for the creation and operation of small business entities. In addition, a number of restrictions in the form of established income limits and the number of employees, as well as restrictions on some types of activities, make the system not as universal as it might seem at first glance. The results of this work can be used by the management of small enterprises, state administration bodies, as well as scientists who are engaged in the study of accounting and taxation problems. They can also serve as a basis for further scientific research in this area.

Keywords: accounting, taxation, single tax, single contribution, small and medium enterprises.

Постановка проблеми. Бухгалтерський облік та оподаткування суб'єктів малого підприємництва є ключовим аспектом управління в українському бізнес-середовищі. Оскільки ці сфери безпосередньо впливають на фінансовий стан і стійкість підприємства, їх важливість важко переоцінити.

Незважаючи на масштабну військову ситуацію в країні, українські власники бізнесу демонструють неабияку рішучість та стійкість. Згідно з останніми опитуваннями, приблизно 76% українських власників малого та середнього бізнесу планують розширювати свої підприємства у 2023 році [1]. Ця статистика відображає не лише дух підприємництва, що панує в країні, але й потенціал для зростання в секторі МСП.

Малі та середні підприємства (МСП) є основою економіки України. Згідно з даними урядового порталу, МСП відіграють ключову роль в економіці України, створюючи приблизно 64% доданої вартості, працевлаштовуючи 81,5% зайнятих у підприємницькій діяльності та забезпечуючи 37% податкових надходжень. У 2019 році МСП становили вражаючі 99,9% українських підприємств та створили 55% валового внутрішнього продукту країни. Ці статистичні дані підкреслюють надзвичайну поширеність МСП у бізнес-середовищі України та їхній значний внесок у національний ВВП [2].

У зв'язку з цим український уряд вживає заходів для створення більш сприятливого бізнес-середовища для цих суб'єктів господарювання. Правила бухгалтерського обліку та оподаткування були розроблені з метою підтримки розвитку МСП, створення атмосфери, сприятливої для підприємництва, а також стимулювання економічного відновлення та зростання.

Бухгалтерський облік має вирішальне значення для розуміння МСП свого фінансового стану, управління операціями та прийняття

обґрунтованих рішень. Саме завдяки точному обліку, аналізу та інтерпретації фінансової інформації ці підприємства можуть прокласти свій шлях до стабільної прибутковості. Крім того, належна практика бухгалтерського обліку гарантує, що підприємства дотримуються місцевих законів і нормативних актів, зменшуючи таким чином потенційні юридичні та фінансові ризики.

Розуміння та орієнтація у складному світі оподаткування є життєво важливим для цих малих підприємств. В Україні, як і в будь-якій іншій країні, податки неминучі. Однак податковий тягар та його складність можуть суттєво вплинути на діяльність та розвиток МСП. У зв'язку з цим, знання та ефективне вирішення податкових питань може суттєво вплинути на успіх бізнесу.

Важливість бухгалтерського обліку та оподаткування для МСП в Україні не можна недооцінювати. Здатність правильно управляти цими аспектами бізнесу не лише сприяє зростанню, але й забезпечує дотримання нормативно-правової бази, що є вирішальним аспектом для країни, яка проходить через конфлікт і дивиться в майбутнє. Багатообіцяючі перспективи МСП в Україні, більшість з яких мають намір розширюватися у 2023 році, є свідченням стійкості та потенціалу українського бізнес-сектору.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з обліком та звітністю на малих та середніх підприємствах (МСП), обговорювали Слободяник В.О. та Харькова Ю.П., які висвітлили виклики, з якими стикаються МСП у цих сферах [3]. На аналогічній ноті Ратинський В.В. підкреслив важливість обліку та аналізу для малого бізнесу, представивши перспективні можливості у цій сфері [6]. Прозорість оподаткування МСП в контексті європейської інтеграції України розглянув Левін В.І. [4]. Складність подат-

кових питань для МСП була висвітлена Токаренком В.В., який надав інформацію щодо обліку та оподаткування суб'єктів малого підприємництва [5]. Поліщук О.Т. обговорив останні зміни в обліку та оподаткуванні малого бізнесу в Україні [7]. У світлі законодавчих змін Топоркова О.А. заглибилася в систему бухгалтерського обліку малого бізнесу в Україні, висвітливши її еволюцію та адаптації [8]. Крім того, Кучер С.В. дослідив особливості діяльності вітчизняних МСП з обліково-аналітичної точки зору [9]. Нарешті, Ярмолюк О.Ф. проаналізував розвиток малого підприємництва в Україні, зосередившись на обліку та оподаткуванні, позначивши його роль у зростанні та стійкості МСП [10].

Незважаючи на велику кількість досліджень, проведених на тему бухгалтерського обліку та оподаткування малих підприємств в Україні, в існуючій літературі залишається кілька недосліджених питань та прогалин. На сьогодні не вистачає актуальних досліджень, які б відстежували зміни в облікових та податкових практиках МСП з плином часу, особливо в умовах змін у регуляторному середовищі в умовах російсько-української війни.

Постановка завдання. Мета статті – вивчення практичного досвіду МСП в управлінні бухгалтерським та податковим обліком. Це дослідження не лише поглибить наше розуміння предмета дослідження, але й надасть критичні висновки, які допоможуть сформулювати більш ефективну політику та стратегію розвитку МСП в Україні.

Викладення основного матеріалу дослідження. Мале підприємство являє собою особливий вид економічної діяльності, що поєднує творчі здібності підприємця з інноваційними стратегіями. До суб'єктів малого підприємництва належать юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, а також фізичні особи, зареєстровані як фізичні особи-підприємці.

Середньооблікова чисельність працівників цих суб'єктів не повинна перевищувати 50 осіб за звітний період (календарний рік), а їхній річний дохід від будь-якої діяльності не повинен перевищувати суму, еквівалентну 10 мільйонам євро (або 8 мільйонам євро від реалізації продукції), визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Ці малі підприємства ґрунтуються на незалежності, особистому ризику та фінансовій відповідальності підприємця та членів його сім'ї з метою досягнення максимально можливого прибутку. Вони діють відповідно до конкретних критеріїв, визначених і підтверджених чинним законодавством.

У загальній схемі бухгалтерського та податкового обліку малі підприємства відіграють важливу роль. Вони зобов'язані вести точний фінансовий облік і складати податкові декларації, що може бути складним і трудомістким процесом. Організація обліково-аналітичної роботи має важливе значення для виконання малим бізнесом регуляторних вимог. Це підкреслює їхнє місце в системі бухгалтерського та податкового обліку, підкреслюючи потребу в ефективній, дієвій та підтримуючій системі, яка б допомагала їм у виконанні цих зобов'язань.

Зазвичай система бухгалтерського обліку складається з облікової політики, форми бухгалтерського обліку та способу обробки облікової інформації. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 від 16.07.1999 р., під терміном «облікова політика» розуміється сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку визначають облікову політику як сукупність принципів, основи, домовленостей, правил і процедур, прийнятих управлінським персоналом для складання та подання фінансової звітності.

Таблиця 1

Критерії поділу підприємств на малі, середні великі

Критерії	Мікро	Малі	Середні	Великі
Балансова вартість активів	до 350 тис. євро	від 350 тис. євро до 4 млн. євро	від 4 млн євро до 20 млн євро	понад 20 млн євро
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	до 700 тис. євро	від 700 тис. євро до 8 млн євро	від 8 млн євро до 40 млн євро	понад 40 млн євро
Середня кількість працівників	до 10 осіб	від 10 до 50 осіб	від 50 до 250 осіб	понад 250 осіб

Джерело: [5]

Основним завданням прийнятої підприємством облікової політики є достовірне відображення діяльності підприємства, формування повної, об'єктивної та достовірної інформації про неї для цілей об'єктивного регулювання цієї діяльності в інтересах зацікавлених осіб. Підприємства повинні обирати і застосовувати з існуючих способів і варіантів ведення бухгалтерського обліку ті, які найкраще полегшують обліковий процес і сприяють формуванню повної та достовірної інформації про фінансовий стан підприємства. Облікова політика малого бізнесу формується шляхом вибору способів ведення бухгалтерського обліку з дозволених нормативними документами з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів впливу.

Вивчення фактичних даних щодо методів бухгалтерського обліку, які застосовуються на малих підприємствах, свідчить про те, що вимоги Національних стандартів бухгалтерського обліку (П(С)БО) є прийнятними для малих підприємств, оскільки вони надають керівництву право вибору при формуванні облікової політики. Однак деякі вимоги цих документів є занадто складними для застосування на практиці, особливо з огляду на те, що веденням бухгалтерського обліку може займатися власник малого підприємства.

Для підтримки малого бізнесу в умовах війни уряд впровадив і має намір продовжувати впроваджувати ініціативи, які визначатимуть пріоритети та стимулюватимуть бізнес, а також внесуть певні зміни в систему обліку та оподаткування.

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо застосування норм в умовах воєнного стану» був підписаний з метою підтримки різних типів підприємств у воєнний час [11]. Закон пом'якшує вимоги до сплати податків, звільняє бізнес від фінансових санкцій за несвоєчасну сплату податків та скасовує податкові перевірки під час воєнного стану.

Малі підприємства мають унікальні особливості в обліку, які включають зокрема відображення господарських операцій в місяці, коли вони відбулися. Щодо методів обліку, передбачені два основні варіанти: метод простого обліку та метод спрощеного обліку, обираючи з яких малі підприємства можуть зосередитися на тому, що найкраще підходить для їхнього конкретного бізнесу.

Малі підприємства можуть використовувати різні плани рахунків бухгалтерського обліку для відображення своєї економічної

діяльності, включаючи «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарської діяльності підприємств» № 291 і «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва» № 186. Варто відзначити, що спрощений план рахунків, на відміну від загального плану, включає тільки 30 синтетичних рахунків першого порядку.

При спрощеній формі бухгалтерського обліку для малих підприємств необхідно вносити зміни до реєстрів обліку. Юридичні особи, які здійснюють спрощений облік доходів і витрат, використовують чотири журнали: журнал обліку активів, журнал обліку капіталу та зобов'язань, журнал обліку доходів та журнал обліку витрат. У цих журналах не використовуються рахунки.

Завершальним етапом в обліковому процесі є фінансова звітність, яка виконує ключові функції бухгалтерського обліку, такі як контрольну, інформаційну, аналітичну, а також допомагає у вирішенні поставлених завдань. Для вивчення взаємозв'язку між цими елементами важливо зрозуміти роль і місце фінансової звітності у виконанні завдань, що стоять перед бухгалтерським обліком [8].

Особливості змін до обліку в період воєнного стану наведені у табл. 2.

Особливості діяльності у суб'єктів малого підприємництва не обмежуються лише обліком, але також виникають у сфері оподаткування. Зміни в податковому законодавстві привели до збільшення податкового навантаження на малий бізнес, зокрема через введення квазіфіскальних платежів, які додають додатковий тягар для підприємців і обмежують їхні фінансові ресурси.

Загальна система оподаткування (ЗСО) для малих підприємств в Україні має низку специфічних особливостей.

– Відкритість для всіх видів діяльності. Підприємці, що використовують ЗСО, можуть займатися будь-яким видом діяльності, що не заборонений законодавством. Вони також можуть мати необмежену суму доходу та кількість найманих працівників.

– Відсутність податкових пільг. На відміну від деяких інших систем оподаткування, підприємці на ЗСО не мають права на пільги або повне чи часткове звільнення від сплати певних податків і зборів.

– Загальне оподаткування. ЗСО включає сплату всіх видів податків і зборів, відповідно до податкового законодавства України.

Таблиця 2

Ключові зміни спрощеної системи обліку в умовах воєнного стану

Зміна	Суть
Подання звіту з єдиного податку	Декларація платника єдиного податку не заповнюється за період, у якому єдиний податок не сплачувався.
Подання звіту з єдиного внеску	Звіт не подається протягом періоду, в якому внесок не сплачувався
Нарахування єдиного внеску на працівників, що мобілізовані	Розрахунок здійснювався на підставі нарахованого доходу в межах максимальної величини, на яку нараховується єдиний внесок
Порядок сплати єдиного податку	Сплата єдиного податку (ЄП) здійснюється протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку подання податкової декларації.
ПДВ	Звільнення з оплати ПДВ фізичних осіб, що знаходяться на третій групі оподаткування
Протермінування сплати податків чи подачі звітності	Платники податків, які спроможні своєчасно виконувати свої податкові обов'язки звільняються від відповідальності за несвоєчасне виконання таких обов'язків.

Джерело: систематизовано автором

– Залежність від доходів і витрат. Головна перевага ЗСО полягає в тому, що сума податків, що сплачуються, в основному залежить від обсягу отриманих доходів та здійснених витрат. Це означає, що якщо підприємець не отримав доходів за звітний період, він не сплачує відповідні податки.

– Немає обмежень. Відрізняється від єдиного податку, в ЗСО немає обмежень щодо обсягів реалізації, виду діяльності, кількості найманих працівників.

– Складність. Основний недолік ЗСО полягає в її складності. Підприємці повинні вести облік і документально підтверджувати свої доходи і витрати.

– Підходить для нерегулярної діяльності. ЗСО може бути вигідною для підприємців, що здійснюють свою діяльність не регулярно, а також при невисокій рентабельності продажів, оскільки об'єктом оподаткування є чистий прибуток (загальний дохід мінус витрати) [9].

Спрощена система оподаткування (ССО) була створена з метою стимулювання підприємницьких ініціатив, зокрема за допомогою полегшення обліку та звітності, що сприяло вступу на ринок нових учасників, зокрема фізичних осіб-підприємців (ФОП). З моменту її введення, ССО зазнала ряд змін, що торкнулись таких аспектів, як: розмір єдиного податку (ЄП), методика його обчислення, список податків, що замінюються ЄП, а також критерії, які визначають можливість для підприємств та ФОП застосовувати ССО. В загальному підсумку, ССО представляє собою унікальний податковий механізм, що дозволяє замінити платіж окремих податків і зборів, визначених

п. 297.1 Податкового Кодексу України (ПКУ), сплатою єдиного податку, а також вести спрощений облік і звітність [10].

Подано більш детальний опис 4-х груп платників єдиного податку в Україні.

– Перша група. Цю групу обирають фізичні особи-підприємці (ФОП), які не використовують працю найманих працівників та здійснюють діяльність без допомоги сторонніх спеціалістів. Максимальний річний дохід для цієї групи обмежений і становить до 300 тис. грн. Податок становить 10% від мінімальної зарплати.

– Друга група. Ця група підходить для ФОП, які мають не більше 10 працівників, та юридичних осіб з не більш як 10 працівниками і доходом до 1,5 млн грн на рік. Ставка податку для цієї групи від 2% до 4% в залежності від того, є платником ПДВ підприємство чи ні.

– Третя група. Цю групу можуть обрати ФОП та юридичні особи, які мають до 20 працівників, та доходом до 5 млн грн на рік. Податок становить від 2% до 4%, в залежності від того, чи є підприємство платником ПДВ.

– Четверта група. Ця група включає аграрних виробників. Для них є спеціальні ставки, залежно від земельних угідь та інших факторів.

В умовах воєнного стану відбулися деякі зміни в спрощеній системі оподаткування. Розглянемо їх у табл. 3.

Хоча спрощена система оподаткування в Україні має свої переваги, вона також має деякі недоліки, які можуть створювати проблеми під час кризових ситуацій. Деякі з цих недоліків включають:

– Обмежене право на застосування. Система має обмеження на види діяльності, які

Таблиця 3

Ключові зміни спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану

Зміна	Суть
Звільнення від оподаткування єдиним податком	З 1 квітня 2022 року і до припинення воєнного стану в Україні, підприємці не зобов'язані сплачувати єдиний податок.
Звільнення від оподаткування єдиним соціальним внеском	З 1 березня 2022 року і до закінчення або скасування воєнного стану в Україні, а також протягом 12 місяців після цього, підприємці мають право не нараховувати, не обчислювати і не сплачувати єдиний внесок за себе.
Звільнення від ЄСВ найманих працівників, що призвані до ЗСУ	Підприємці не зобов'язані сплачувати єдиний внесок за найманих працівників, які були призвані на строкову службу до Збройних Сил України.
Ставка єдиного податку	Для платників 3-ї групи ставка єдиного податку становить 2% від доходу. Підприємці мають можливість продовжувати працювати за цією ставкою або обрати третю групу платників єдиного податку з загальними правилами обрання системи оподаткування.
Перехід на 3-тю групу єдиного податку	Підприємці можуть обрати або перейти на 3-тю групу єдиного податку (2% від доходу) шляхом подання заяви до Державної податкової служби в паперовій або електронній формі.
Припинення статусу платника податку	Припинення статусу платника єдиного податку 3 групи відбувається автоматично після закінчення або скасування воєнного або надзвичайного стану в Україні. Фізичні особи-підприємці також мають право самостійно відмовитися від застосування особливостей оподаткування з першого числа місяця, наступного за місяцем, у якому прийнято таке рішення.
Відновлення ставки 5%	Фізичні особи-підприємці повертаються до сплати єдиного податку за ставкою 5% при дотриманні обмеження щодо обсягу доходу, який не повинен перевищувати 7 818 900 гривень.
Протермінування сплати податків чи подачі звітності	Платники податків, які вчасно виконують свої податкові обов'язки, звільняються від відповідальності за несвоєчасне виконання таких обов'язків.

Джерело: систематизовано автором за [12]

можуть бути оподатковані за спрощеною системою, а також обмеження на розмір доходу та кількість працівників. Це може обмежити кількість платників податків, які можуть скористатися спрощеною системою під час кризових періодів, таких як воєнний стан.

– Нечіткий поріг доходу. Існує невизначеність щодо того, яким чином буде розраховуватися поріг доходу для фізичних осіб-підприємців, які належать до 3 групи платників єдиного податку після закінчення воєнного стану. Ця неясність може створити заплутаність для платників податків і ускладнити планування їх фінансів та податкових зобов'язань.

– Відсутність автоматичного переходу. Не передбачено автоматичного переходу фізичних осіб-підприємців з 3 групи платників єдиного податку на особливий режим оподаткування. Це означає, що фізичні особи-підприємці, які вже є платниками єдиного податку 3 групи, повинні подати заяву про зміну ставки і мати можливість сплачувати єдиний податок за ставкою 2%. Цей процес може забрати багато часу і призвести до затримок у виконанні податкових зобов'язань [6].

Висновки. Отже, спрощена система оподаткування постійно зазнає змін у відповідь на потреби економіки та суспільства. Протягом останніх двох років спрощена системи оподаткування була зміненою відповідно до військових умов, що змінили порядок нарахування єдиного податку, внеску та переходів на різні системи оподаткування. Відповідно, змінилися і правила обліку, що вимагають підготовки документації, розрахунків та звітності.

Сьогодні спрощена системи оподаткування надає можливість замінити низку податків єдиним податком, що спрощує облік та знижує податкове навантаження, однак попри це малий бізнес має додаткові бюджетні навантаження, що створює непрозорі умови для створення та функціонування суб'єктів малого підприємництва. Окрім того, ряд обмежень у вигляді встановлених граничних показників доходів та кількості працівників, а також обмеження на деякі види діяльності, роблять систему не такою універсальною, як би могло здатися на перший погляд.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Попри війну 76% підприємців планують розширення бізнесу в 2023 році – ЕВА. *Укрінформ*. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3671001-popri-vijnu-76-pidpriemciv-planuut-rozsirennia-biznesu-v-2023-roci-eva.html>
2. Іонан В. Роль підтримки МСП у відновленні післявоєнної економіки країн світу. *Українська правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/22/694090/>
3. Слободяник В.О., Харкава Ю.П. Проблеми бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах малого і середнього бізнесу. *Перспективні напрямки наукової думки*. 2018. Том 4. С. 58–62.
4. Левін В.І. Прозорість оподаткування малого та середнього бізнесу в контексті євроінтеграційного вектору розвитку України. *Наукові праці НДФІ*. 2015. Вип. 1. С. 138–149.
5. Токаренко В.В. Облік і оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва. *Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ*. 2023. Вип. 4 (30). URL: <http://www.vtei.com.ua/doc/2023/konf2203/4/30.pdf>
6. Ратинський В.В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу. *Економіка та суспільство: облік та оподаткування*. 2021. Вип. 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/243/231/>
7. Поліщук О.Т. Облік і оподаткування малого бізнесу: зміни 2021. Матеріали наукової конференції (2019–2020 рр.). URL: <https://jpv.s.donnu.edu.ua/article/view/10339>
8. Топоркова О.А. Облікова система малих підприємств в Україні в контексті законодавчих змін. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки». Облік і оподаткування*. 2020. № 11 (43). 3 т. С. 55–61. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12560/1/Toporkova.pdf>
9. Кучер С.В. особливості діяльності вітчизняних суб'єктів малого та середнього бізнесу: обліково-аналітичний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки*. 2014. Вип. 9-1. Частина 1. С. 208–211.
10. Ярмолюк О.Ф. Розвиток малого підприємництва в Україні: облік і оподаткування. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка, фінанси, облік та право: аналіз тенденцій та перспектив розвитку»*. 2020. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/12003/1/EFOTPATPR_2020_3_50-52.pdf
11. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану» № 2173-IX від 01.04.2022. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text>
12. Спрощена система оподаткування. *Головбух*. 2023. URL: <https://www.golovbukh.ua/rubric/142-sproshchena-sistema-opodatкування>

REFERENCES:

1. EVA (2023) Popri viynu 76% pidpryyemstiv planuyut rozshirennia biznesu v 2023 rotsi [Despite the war, 76% of entrepreneurs plan to expand their business in 2023]. *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3671001-popri-vijnu-76-pidpriemciv-planuut-rozsirennia-biznesu-v-2023-roci-eva.html> (in Ukrainian)
2. Ionan, V. (2022) Rol pidtrymky MSP u vidnovlenni pisl'yavoyennoyi ekonomiky krayin svitu [The role of SME support in the recovery of post-war economies of the world]. *Ukrayinska Pravda*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/22/694090/> (in Ukrainian)
3. Slobodyanik, V.O., & Kharkava, Y.P. (2018) Problemy bukhgalter'skogo obliku ta zvitnosti na pidpryyemstvakh malogo i sere-d-n-ogo biznesu [Problems of accounting and reporting at small and medium enterprises]. *Perspektyvni napryamky naukovoi dumky*, tom 4, pp. 58–62. (in Ukrainian)
4. Levin, V.I. (2015) Prozorist opodatкування malogo ta sere-d-n-ogo biznesu v konteksti yevrointehratsiynoho vektoru rozvytku Ukrainy [Transparency of taxation of small and medium businesses in the context of the European integration vector of Ukraine's development]. *Naukovi pratsi NDFI*, vol. 1, pp. 138–149. (in Ukrainian)
5. Tokarenko V.V. (2023) Oblik i opodatкування diyal'nosti sub'yektiv malogo pidpryyemnytstva [Accounting and taxation of the activities of small business entities]. *Vinnytskyi torhovelno-ekonomichnyy instytut DTEU*, vol. 4 (30). Available at: <http://www.vtei.com.ua/doc/2023/konf2203/4/30.pdf> (in Ukrainian)
6. Ratyns'kyu, V.V. (2021) Buhgalter's'kyu oblik i analiz: perspektyvy dlya malogo biznesu [Accounting and analysis: perspectives for small business]. *Ekonomika ta suspilstvo: oblik ta opodatкування*, vol. 25. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/243/231/> (in Ukrainian)
7. Polischuk, O.T. (2021) Oblik i opodatкування maloho biznesu: zminy 2021 [Accounting and taxation of small business: changes 2021]. *Materialy naukovoi konferentsiyi (2019–2020 rr.)*. Available at: <https://jpv.s.donnu.edu.ua/article/view/10339> (in Ukrainian)

8. Toporkova, O.A. (2020) Oblikova sistema malih pidpryyemstv v Ukraini v konteksti zakonodavchychk zmin [Accounting system of small enterprises in Ukraine in the context of legislative changes]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Seriya "Ekonomichni nauky". Oblik i opodatkovannya*, no. 11 (43), pp. 55–61. Available at: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12560/1/Toporkova.pdf> (in Ukrainian)

9. Kucher, S.V. (2014) Osoblyvosti diyal'nosti vitchyznyanykh sub'yektiv maloho ta seredn'oho biznesu: oblikovo-analitychnyy aspekt [Features of the activities of domestic small and medium business entities: accounting and analytical aspect]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, vol. 9-1, part 1, pp. 208–211. (in Ukrainian)

10. Yarmolyuk, O.F. (2020) Rozvytok maloho pidpryyemnytstva v Ukraini: oblik i opodatkovannya [Development of small business in Ukraine: accounting and taxation]. Proceedings from *Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsiyi "Ekonomika, finansy, oblik ta pravo: analiz tendentsiy ta perspektyv rozvytku"*. Available at: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/12003/1/EFOTPATPR_2020_3_50-52.pdf (in Ukrainian)

11. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchychk aktiv Ukrainy shchodo administruvannya okremykh podatkov u period voiennoho, nadzvychainoho stanu» № 2173-IX vid 01.04.2022 [Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the administration of certain taxes during the period of martial law, state of emergency" No. 2173-IX dated April 1, 2022]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20> (in Ukrainian)

12. Holobukh (2023) Sproshchena sistema opodatkovannya [Simplified tax system]. Available at: <https://www.golobukh.ua/rubric/142-sproshchena-sistema-opodatkovannya> (in Ukrainian)